SREV на ФИП и Насоки за оценяване на експонати по тематична филателия

Бележка: Текстът в синьо и получер шрифт представлява разпоредбите на Специалния правилник (SREV); останалият текст са насоките (Guidelines).

Член 1: Състезателни изложби

В съответствие с член 1.4 от Общия правилник на ФИП за оценяване на състезателни експонати на изложби на ФИП (GREV), Специалният правилник (текстът в курсив) е разработен, за да допълни тези принципи по отношение на тематичните експонати.

Настоящите насоки се издават от Комисията на ФИП по тематична филателия с цел да дадат практически указания относно прилагането на GREV и включват Специалния правилник за оценяване на тематични експонати (SREV).

Насоките са разработени с цел да подпомогнат изложителите при подготовката и журитата при оценяването на тематични филателни експонати. Те имат за цел основно да предоставят указания относно:

1. Определението на подходящ филателен материал за използване
2. Принципите на изграждане на експоната, и
3. Критериите за оценяване на експонати по тематична филателия.

Член 2: Състезателни експонати

Тематичен експонат разработва тема съгласно план, както е определено в точка 3.2.1, демонстрирайки тематично и филателно знание чрез подбраните елементи.

Такова знание следва да доведе до възможно най-добрия подбор и подреждане на материала, както и до точността на относимия тематичен и филателен текст.

Текстовете в целия експонат трябва да бъдат написани на един от официалните езици на ФИП (английски, испански, немски и френски) (GREV, член 3.3).

Член 3: Принципи на изграждане на експоната

3.1 Определение на подходящ филателен материал

Тематичен експонат използва най-широкия диапазон от подходящ пощенско-филателен материал (вж. GREV, член 3.2).

Подходящ пощенско-филателен материал е този, който е бил издаден, предназначен за издаване или произведен в подготовка за издаване, използван или третиран като валиден за пощенска употреба от правителствени, местни или частни пощенски агенции, или от други надлежно упълномощени или оправомощени органи, с цел предаване на поща или друга пощенска комуникация.

Пликовете и другите видове пощенски пратки обикновено имат няколко характеристики: марка(и), пощенски печат(и), етикети и маркировки, указващи

специалната обработка на тази пратка, а понякога и указания за привилегии при пощенската такса. Това са елементите от пощенски произход и/или значение, които могат да бъдат използвани за тематична обработка. Другите характеристики на същата пратка, като име и адрес на подателя, декоративни печати или илюстрации върху плика/картичката, или съобщението и останалите части от съдържанието, са непощенски (= частни) елементи, които не могат да бъдат използвани за тематична обработка.

Това разграничение между пощенски елементи и частни елементи (евентуално върху един и същ предмет, преминал през пощата) е единственото правило за определяне на подходящ филателен материал в тематичната филателия. Следователно то е основополагащо за разбирането на естеството на „пощенско-филателния материал“ в тематичната филателия, за разлика от откритата филателия (Open Class), която допуска частните елементи на пощенската пратка.

Изброяванията в настоящия раздел на насоките представляват обяснения на това правило.

Вид материал

- Пощенски франкировъчни елементи (марки, книжки марки, цели пощенски материали, франкиращи машини, компютърно генерирани пощенски такси, напр. FRAMA етикети, SmartStamps и др.)
- Изменения, приложени върху пощенски франкировъчни елементи (надпечатки, доплащания и перфорирани перфорации, както е показано от „перфините“). Изменените елементи обаче не следва да бъдат включвани, ако изменението отвлича вниманието от първоначалната тема, правейки я вече невидима.
- Пощенски анулирания (обикновени, лозунгови, възпоменателни и други специални печати)
- Марки, анулирания, маркировки и/или картички, указващи пощенска привилегия (напр. властнически, военни)
- Други елементи, използвани в пощенските операции, като регистрационни етикети, етикети и маркировки за пощенски маршрут, допълнителни етикети или маркировки (напр. цензура, дезинфекция, поща след катастрофа), разносни бележки за пощата, отговорни купони, маркировки на спедитори, маркировки и етикети за пощенска автоматизация и др.; където е приложимо, тези елементи следва да бъдат върху съответния документ.
- Елементи „предназначени за издания, или произведени в подготовка за издаване“, напр. скици, пробни отпечатъци
- Разновидности и грешки
- Таксови марки и цели пощенски материали, доколкото са пощенски употребени или имат валидност за пощенска такса. Таксовите марки и цели пощенски материали за фискални цели се допускат в изключителни случаи, когато са единственото средство за описание на важна тематична подробност.

Времеви обхват

Пощенски материал от периода преди въвеждането на марки, през класическия период, до днес.

Пощенски услуги

- Обичайно предаване на поща, включително:
- безплатна пощенска служба и военна поща, включително Airgraphs и V-mail;
- морска поща,
- железопътна поща от всякакъв вид
- въздушна поща от всякакъв вид
- поща на военнопленници и от концентрационни лагери
- пакетна, колетна и товарна поща
- Услуга за пощенско плащане
- Частна поща, упълномощена или търпяна от официалните власти, или действаща при пълна липса на официална поща
- Други пощенски комуникации, включително:
- пневматична поща
- телеграми
- електронна поща (т.е. съобщение, изпратено по електронен път до пощенска станция, където се разпечатва и доставя на адресат)
- други подобни форми на пощенски услуги

Гранични материали

Разнообразието от пощенски услуги и правилници в различните страни и тяхната еволюция във времето правят невъзможно определянето на списък, обхващащ всички възможни ситуации. Елементи, които само до известна степен отговарят на горните определения за подходящ материал, следва да се използват само когато не е наличен друг материал за описание на конкретна тематична подробност. При включването им в експоната те следва винаги да бъдат подкрепени с обстойна филателна обосновка.

Елементи, принадлежащи към специфичната филателна култура на дадена тема, страна или регион, могат да бъдат толерирани, доколкото са обосновани и броят им е пропорционален на степента на разработеност на експоната.

Журито следва да оценява граничния материал основно по отношение на неговата тематична значимост. Той никога не следва да бъде показван единствено заради своята рядкост.

Неподходящ материал

Следните елементи и предоставената чрез тях информация не следва да бъдат използвани за тематично разработване:

А)

- фантастични издания от несъществуващи пощенски територии
- издания на правителства в изгнание
- издания на организации без пощенски услуги
- злоупотребяващи, незаконни и нежелани издания, както е определено от ВПС и Филателния конгрес на ФИП от 1976 г. (и достъпно на уебсайта на Комисията на ФИП за борба с фалшификатите)
- илюстровани пощенски картички, освен ако не са цели пощенски материали, произведени от пощенска администрация

Б)

- частни допълнителни анулирания и кашети, поставени от подател или доставчик преди изпращане
- частни допълнителни печати върху цели пощенски материали (известни още като „репикаж“)
- административни маркировки (непощенски), когато не предоставят никаква пощенска привилегия
- частни украси и декоративни надпечатки върху пликове и картички
- частни винетки (рекламни етикети), независимо от предназначението им
- частно отпечатани или ръкописно анотирани военни пощенски картички и писмени картички, освен ако не са приети или упълномощени от пощенските власти като допуснати до пощенската привилегия без други официални маркировки

Аспектите на категория „Б“ обикновено са части от пощенски пратки, носещи пощенски елементи като марки и печати. Те представляват типичните „частни елементи“ на такива пратки, които обикновено не се допускат за тематична обработка, както е обяснено по-горе. В изключителни случаи (вж. също точка 4.2.2), когато не съществува пощенско-филателен материал за важни аспекти на темата, елементите от Б) могат да бъдат разглеждани като гранични, т.е. допустими елементи, доколкото представляват значима тематична връзка и са подкрепени с обстойна филателна обосновка.

Тематична информация

Всеки елемент трябва да бъде свързан с избраната тема и да представя своята тематична информация по най-ясния и ефективен начин.

Тематичната информация, използвана за илюстриране на темата или за разказване на история, произтича пряко от дизайна или целта на изданието, или косвено, тъй като анализът подчертава употребата на елементи, които на пръв поглед не показват никаква връзка с темата.

Това включва:

- издания, последвали промени в политическата ситуация
- издания, документиращи определен период
- дизайна на елемента, заедно с всичко, изобразено или написано върху марка, цели пощенски материали, печат или друг подходящ пощенско-филателен материал.
- текста, художествения стил на илюстрацията и подобни
- материала, върху който е отпечатан елементът, напр. гранит, копринена нишка, хартия за банкноти, военни карти
- дизайна на водния знак
- перфорацията (напр. „перфини“)
- текста или илюстрацията на полетата, разделителните ивици, табовете, корицата и разделителните листове на книжки
- функции на пощенската служба, които имат тематична значимост (напр. железопътна, телеграфна, вестникарска марка, цели пощенски материали за служебна поща, гълъбова поща)

Описаната по-горе тематична информация трябва да бъде:

- инициирана от пощенската служба, или
- въведена или добавена от пощенската служба (напр. рекламни приложения, описания в полетата, илюстрации на цели пощенски материали), или
- одобрена от пощенската служба (напр. цели пощенски материали по частна поръчка).

Печат или надпечатки, добавени частно след продажбата на елементите, не отговарят на това изискване.

Обикновените анулирания могат да бъдат използвани поради:

- конкретното значение на името на мястото, или
- причината за съществуването на дадено място.
- Алтернативно, те трябва да съдържат адекватна тематична информация (напр. рекламен текст, илюстрация) в допълнение към данните за мястото и/или датата.

Пощенски печат, дори от периода преди въвеждането на марки, не документира мястото на раждане на дадено лице.

Датата и мястото на пощенския печат, когато са свързани със специално събитие, случило се на същата дата и място, са относими само ако:

- други тематични елементи помагат да се илюстрира темата, или
- имат конкретна тематична значимост от гледна точка на пощенската история; в последния случай следва да се използват само когато се отнасят до важна подробност от темата.

Данните за подателя и адресата представляват незначителна информация, освен ако:

- документът показва специална пощенска привилегия (напр. намалена или безплатна пощенска такса) като резултат от позицията, положението или статута (напр. военен, правителствен или друг служебен характер на пощата) на една от страните. Указанието за намалена (или безплатна) пощенска такса или служебните печати, или еквивалентни маркировки на пощенския маршрут, предоставят достатъчно доказателство.
- В някои случаи данните за подателя и/или адресата могат да бъдат полезни като допълваща тематична информация, в комбинация с пощенските елементи на документа.

3.2 Тематична обработка

Обработката на тематичен експонат обхваща структурата на произведението (заглавие и план) и разработването на всяка точка от тази структура (развитие).

Тематичен експонат илюстрира темата, избрана от изложителя, или по-скоро разказва история, свързана с тази тема. Темата или историята се представя в тематичния текст и се илюстрира с подходящ филателен материал (вж. член 1).

В тематичната филателия планът представлява концепцията, както е определена от GREV. Двете подразделения — Заглавие и план, и Развитие — представляват двата аспекта на един преплетен процес, основан на лично изучаване и изследване на

колекционера както относно темата, така и относно материала:

- По-задълбочено познаване на темата позволява увеличаване на броя на фактите и подробностите, описани в историята, и търсене на допълнителни елементи за тяхното илюстриране.
- По-доброто познаване на материала позволява идентифициране на нови елементи, което често трябва да бъде обосновано чрез допълнително изучаване на темата, което може да доведе до по-разработен план.

Страниците на експоната следва да представят избраната тема, както е посочена чрез заглавието и подробно описана в плана, в нейната цялост, т.е. важни части от избраната тема не трябва да бъдат пропускани.

3.2.1 Заглавие и план

Заглавието и планът трябва да бъдат представени на заглавна страница в началото на експоната и написани на един от официалните езици на ФИП.

Заглавната страница (страници) в началото на експоната съдържа:

- заглавие, което ясно определя темата
- кратко въведение, посочващо целта на експоната
- по избор — информация за обхвата, като включвания или изключвания (значителните изключвания обаче следва да бъдат ясни от заглавието или подзаглавието)
- план, който очертава структурата на историята
- обяснение за това как е показана рядкостта на елементите в рамките на експоната
- списък на най-важните филателни източници, плюс евентуални лични изследвания, ако е приложимо

Заглавието, заедно с евентуалното подзаглавие, определя обхвата на експоната. Заглавието и планът представляват смислено цяло и отразяват специфичните характеристики на избраната тема. Следователно различни заглавия пораждат различни планове.

Заглавието представлява синтезът на експоната. Следователно заглавието, планът и съдържанието на страниците трябва да съвпадат, а последователността на монтираните на страниците филателни елементи следва да дава пълните подробности на историята, заложена в заглавието.

Планът определя структурата на експоната в логичен ред от глави и подглави.

В идеалния случай началото на следващата глава има логична връзка с предходната. Това помага за създаването на интересна история, вместо несвързан „списък със съдържание“. Най-доброто е, когато главите и подглавите са структурирани като разказ. Планът не следва да съдържа общи глави като „Разни“ или „Приложение“, или подразделения, базирани на вида филателия, като франкиращи машини, цели пощенски материали или цел на изданието.

Различните глави следва да бъдат добре балансирани, съобразно относителната им тематична тежест в рамките на темата, определена от заглавието, а не според наличното количество материал. Планът описва всички основни подразделения на историята. По-фините подразделения се представят на отделните страници. Планът не може да бъде заменен с литературно описание или с общо уводно изложение.

Структурата на плана може да следва:

- времева класификация (историческа, еволюционна), или
- критерии, свързани с темата (научни, систематични, организационни, икономически и др.), или
- други критерии за подразделяне, в случай на теми, свързани с организации и институции (напр. Червен кръст, Обществото на народите, Съвет на Европа), повтарящи се събития (напр. дни на марката, Олимпийски игри и др.), като например:
- тяхната структура,
- вида на организацията
- отделни събития, следващи тематично свързана с времето или мястото класификация.

Препоръчва се числова класификация (десетична, правна система), тъй като тя улеснява разбирането на експоната. Тя следва да бъде ограничена до основните подразделения на плана. Опитът показва, че система с две/три цифри/букви е достатъчна.

Изграждането на иновативен план позволява на изложителя да осъществи иновативно разработване и да създаде по-отличителен експонат.

Вж. член 4.1.1 за начина на оценяване на този критерий.

3.2.2 Развитие

Развитието означава задълбочено разработване на темата, с цел постигане на последователност между заглавието, плана и страниците на експоната.

Анализът както на темата, така и на подходящия материал, основан на задълбочено тематично и филателно знание, е предпоставка за възможно най-доброто тематично развитие. Това позволява умелия подбор на всеки елемент и неговото правилно позициониране и последователност, както и свързващото описание.

Това се показва чрез:

- подбора на най-подходящите елементи за всяка описана тематична подробност.
- балансираното използване на елементите в съответствие със значимостта на тематичната подробност, която те подкрепят. Броят на наличните филателни елементи за една и съща подробност не следва да бъде основание за тяхното включване.
- точното тематично подреждане на елементите, показани на една и съща страница, съгласно последователността на историята. Правилната последователност има предимство пред най-добрия външен вид на страницата.
- лесна за разбиране, плавна нишка, с разказа, разработен по страниците и протичащ през целия експонат като книга.

Заглавията на страниците могат да помогнат за указване коя част от плана е представена на страницата.

Вж. член 4.1.2 за начина на оценяване на този критерий.

3.3 Знание

3.3.1 Тематично знание

Тематичното знание се демонстрира чрез разказването на историята, илюстрирана с правилния тематичен материал. По-задълбочено познаване на темата позволява увеличаване на броя на фактите и подробностите, описани в историята, и търсене на допълнителни елементи за тяхното илюстриране. Тематичният текст следва да бъде разпределен по всяка страница, разположен близо до елемента, илюстриращ съответната част, и да се чете отляво надясно и отгоре надолу.

Правилен, подходящ и сбит тематичен текст следва да свързва филателния материал с историята. Той:

- илюстрира логичната последователност на развитието, свързвайки показаните елементи. Добрата връзка е ефективна и сбита, без ненужна информация. Това изисква текстът да бъде достатъчно плавен, за да демонстрира нишката на развитието.
- предоставя кратко тематично описание винаги когато връзката между елемента и темата не е очевидна от само себе си. Дава подходяща информация за тематичните подробности на марките и документите.

Елементи, които нямат доказана връзка с темата, не следва да бъдат насилствено вмъквани в историята, дори да са добри филателни елементи.

Всяко тематично обяснение трябва да бъде тясно свързано с показания материал, а всяко твърдение трябва да бъде подкрепено с тематично подходящи филателни елементи; в противен случай то отслабва тематичното развитие.

Вж. член 4.2.1 за начина на оценяване на този критерий.

3.3.2 Филателно знание

Показаният материал трябва напълно да съответства на избраната тема, а доброто познаване на филателния материал позволява избора на най-подходящите елементи и идентифицирането на нови предмети. Подборът следва да показва преценката на изложителя относно наличния материал в контекста на избраната от него тема. Той трябва също да включва възможно най-пълния обхват на относим филателен материал с най-високото налично качество (GREV, член 3.4).

При подбора на квалифициран материал за експоната предпочитание и по-голяма значимост следва да се дават на:

- видове елементи, които са крайъгълният камък на филателията (т.е. марки, цели пощенски материали, анулирания и пощенски печати), за разлика от елементи с по-ниска пощенска конотация, дори ако тяхното издаване или употреба е било надлежно разрешено от пощата
- издания, които имат пряка връзка с издаващата страна от политическа, историческа, културна, икономическа и/или подобна гледна точка. Спекулативни издания и такива, които не следват кодекса на етика на ВПС, следва да се избягват
- обичайни издания, за разлика от допълнителни паралелни неперфорирани издания (марки и сувенирни блокове)
- действително анулирани елементи, за разлика от елементи, анулирани по поръчка

- действително преминала търговска поща с относими анулирания, за разлика от елементи, създадени за колекционери, напр. украсени ПДИ (FDC) (дори когато са издадени от пощенската служба), и максимум картички
- действително преминали елементи с правилна пощенска такса и относими тематични анулирания, за разлика от елементи, облагодетелствани с анулирания, често с недостатъчно франкиране, или, още по-лошо, анулирания върху празни пликове без марки („фиктивни анулирания“), освен ако не се дължи на привилегия за безплатна пощенска такса
- поща с правилна франкировка, за предпочитане с множествена франкировка на тематично важна марка, за разлика от свръхфранкировка по филателни причини (напр. пълни серии)
- франкиращи отпечатъци с правилна пощенска такса, за разлика от облагодетелствани анулирания (напр. „000“), освен ако последните не са „образец“ или са оправдана пощенска проба.

Обичайните марки и документи са подходящи, ако най-добре представят важни тематични подробности. Относителната рядкост или необичайните характеристики на пробни отпечатъци, разновидности и подобни елементи могат да повишат филателното качество на експоната. Обичайните разновидности (напр. незначителни цветови нюанси) играят незначителна роля и могат неблагоприятно да повлияят на тематичното развитие. Ако разновидност не демонстрира ясно връзката с темата, обичайният елемент следва също да бъде показан за справка.

Използването на максимум картички следва да бъде ограничено до няколко значими елемента, с цел подобряване на разбирането на тематичната информация, ако тя е твърде малка, за да бъде правилно видяна върху марката. В допълнение към необходимото съответствие на тема, място и дата, определено в принципите на максимафилията, тези елементи следва да имат анулиране, свързано с темата.

Използването на таксови марки и цели пощенски материали за фискални цели следва да бъде ограничено до няколко значими елемента, основно за подобряване на тематичното развитие в много важни точки на темата, които не могат да бъдат обхванати по друг начин.

Изключения от горепосочените критерии могат да бъдат показвани само ако са надлежно обосновани. Кратко обяснение се изисква само когато материалът не е самообясняващ се или има нужда от илюстриране на специално изследване.

По-специално, филателен текст може да бъде използван за документиране на употребата на таксови марки, за правилно идентифициране на гранични елементи, или за представяне на филателно изследване. Разкрасяващи описания, в стила на аукционните каталози, са неподходящи.

В идеалния случай следва да има различен шрифт или стил (напр. курсив и др.), за да се разграничи филателният текст от тематичния.

Едно или повече филателни изследвания следва да бъдат включени, когато е уместно, за да покажат по-високо филателно знание. Пощенските елементи и документи представят редица филателни разновидности. Ако този материал е от тематично и филателно значение, сбито и балансирано филателно изследване е препоръчително, за да може този материал да бъде правилно показан.

Филателно изследване следва по систематичен начин критериите за традиционна филателия (напр. развитие на елемента, разновидности), пощенска история (напр.

употреба, маршрути, обработка на пощата, пощенски печати) или всяка друга филателна дисциплина. Филателно изследване може да използва съществуващи източници за по-нататъшно лично изследване. С цел запазване на баланса на експоната, целта на тези изследвания не е изчерпателността, а наличието на най-значимите филателни особености. Степента на изследванията е пропорционална на степента на специализация на експоната.

Филателните изследвания, когато са включени, се вливат в тематичното развитие, без да нарушават плавността на разработката на експоната. Тематичният текст трябва да продължава успоредно с изследването, така че да няма смущаващо прекъсване.

Вж. член 4.2.2 за начина на оценяване на този критерий.

3.4 Представяне

Представянето и съпровождащият текст на експоната следва да бъдат прости, с добър вкус и добре балансирани (GREV, член 3.4).

Вж. член 4.4 за указания относно оценяването на този критерий.

3.5 Експонати с една рамка

Експонат по тематична филателия с една рамка е предназначен да бъде експонат с много тясна тема, която се вмества в една рамка. Ако темата може да бъде показана в повече от една рамка, тя не е подходяща като тема за експонат с една рамка.

Подбор от елементи на многорамков експонат може да бъде подходящ само ако подборът може напълно да обхване естествена подтема на експоната в рамките на една рамка. Извадка от многорамков експонат, показваща само най-добрите елементи („бране на най-хубавото“) от многорамков експонат, не е подходяща като експонат с една рамка.

Член 4: Критерии за оценяване

Общите критерии, посочени в член 4 от GREV, се адаптират към особеностите на тематичния клас.

Журитата по тематична филателия трябва да попълват оценъчен формуляр, за да бъдат насочвани към задълбочено, безпристрастно и последователно оценяване.

С цел подпомагане на последователното оценяване, в рамките на всички изброени по-долу критерии, с изключение на „Представяне“, се прави разграничение между Основни изисквания и Постижения.

Основни изисквания. Когато всички те са изпълнени, се присъжда оценка, равна на 80% от максимума. Когато някое от тях не е изпълнено, се счита, че е допусната грешка, и 80-процентната оценка се намалява съответно.

Постижения. Тези изисквания представляват постепенни цели по пътя към направата на изключителен експонат. Те струват над 80% от максимума, а изпълнението на всички тях предполага най-високата оценка.

4.1 Тематична обработка (30 точки)

Обработката ще бъде оценявана съгласно заглавието и плана, както и развитието. Обработката е представянето на историята за избраната тема и нейното развитие по страниците, като и двете показват иновативен подход.

При оценяването на обработката журитата търсят:

- логично развитие, лесно за проследяване
- ясно и сбито описание
- балансиран експонат за избраната тема
- степента, до която планът разказва история.

Те проверяват дали експонатът:

- отразява темата, определена от заглавието
- е разработен в съответствие с плана
- има нови аспекти и нови подходи към познати теми, или разработва нова тема.

4.1.1 Заглавие и план (10 точки)

Заглавието и планът ще бъдат оценявани, като се вземат предвид:

- **последователността между плана и заглавието**
- **наличието на страница с плана**
- **адекватността на страницата с плана**
- **правилната, логична и балансирана структура (подразделения и подподразделения)**
- **обхващането на всички основни аспекти, необходими за разработването на темата.**

Журитата основно ще търсят:

- заглавие, което определя общата концепция и е структурирано чрез плана.
- ясна и сбита цел и обхват, които очертават темата и обосновават евентуални изключвания
- последователност между заглавието и плана
- правилно, логично и балансирано структуриране на подразделения и подподразделения, т.е.:
- Правилно: планът е точен, научно надежден и обоснован
- Логично: последователността на главните глави и техните подразделения трябва да следва рационален ред, без излишни или неправилно разположени раздели
- Балансирано: значимостта, отдадена на различните раздели, трябва да съответства на тематичната им значимост.

Страницата с плана, която дава представа за темата, трябва да бъде показана в началото на експоната. Неспазването на това изискване води до автоматична загуба на три точки.

Най-добрите планове са тези, при които главите (и техните подразделения) са структурирани така, че да разказват история, и те се оценяват значително по-високо от тези, структурирани като „списък на съдържанието“.

Заглавието и планът ще бъдат оценявани, като се вземат предвид:

Основни изисквания

- наличие на страница с плана
- адекватност на страницата с плана
- последователност между плана и заглавието
- правилна, логична и балансирана структура (подразделения и подподразделения)
- обхващане на всички основни аспекти, необходими за разработването на темата

Постижения

- степента, до която планът разказва история
- иновация, чрез показан оригинален подход в избраната структура на експоната

4.1.2 Развитие (20 точки)

Развитието ще бъде оценявано, като се вземат предвид:

- **правилният подбор и позициониране на елементите в съответствие с плана**
- **връзката между елементите и тематичния текст**
- **дълбочина, показана чрез връзки, кръстосани препратки, разклонения, причини и следствия**
- **баланс, чрез придаване на всяка тематична подробност на значимост, съответстваща на нейната значимост в рамките на темата**
- **разработването на всички аспекти на плана.**

Журитата основно ще търсят:

- сюжетната линия, представена от плана, разработена по страниците и написана като непрекъсната история, протичаща през всяка страница. Тя следва да се чете както в книга — отгоре вляво надолу вдясно.
- страниците следва да имат заглавия, посочващи съответната глава (или подглава), за да укажат коя част от плана се разработва на страницата. Полезно е също допълнително заглавие на всяка страница, обобщаващо нейното конкретно съдържание.
- правилният подбор и позициониране на елементите се демонстрира чрез добре разбрана, правилна и плавна нишка на развитие. Елементите следва да бъдат разположени близо до тематичния текст, свързан с тях.
- балансът се демонстрира чрез придаване на подходяща дълбочина и размер на различните тематични подробности, в съответствие с тяхната значимост в рамките на темата. Това се отнася и за филателните изследвания.

Развитието ще бъде оценявано, като се вземат предвид:

Основни изисквания

- правилен подбор и позициониране на елементите в съответствие с плана
- връзка между елементите и тематичния текст
- разработване на всички аспекти на плана
- наличие на „червена нишка“, свързваща отделните страници и глави в непрекъсната история

Постижения

- баланс, чрез придаване на всяка тематична подробност на значимост, съответстваща на нейната значимост в рамките на темата
- дълбочина, показана чрез връзки, кръстосани препратки, разклонения, причини и следствия
- иновация, чрез показан оригинален подход в обработката на избраната тема

4.2 Знание, лично изследване и проучване (35 точки)

GREV разглежда „филателните и свързаните с тях знания“, които могат да бъдат разглеждани като резултат от два компонента:

- Знание, свързано с „концепцията“. В почти всички класове то е от пощенско и филателно естество: издания, употреби, печатни процеси, тарифи, маршрути, услуги и т.н. В тематичната филателия тази „концепция“ е от тематично естество: автомобили, мостове, история, природа, спорт и т.н.; следователно „тематичното знание“ е това, което се основава на лично изучаване и изследване и задълбочено познаване на изучаваната тема.
- „Филателно знание“, което се отнася до подбора на подходящ материал, използван за подкрепа на концепцията, както и до правилното му описание, когато е необходимо. Този компонент е общ за всички класове.

4.2.1 Тематично знание и свързаните с него лично изучаване и проучване (15 точки)

Тематичното знание и свързаните с него лично изучаване и проучване ще бъдат оценявани, като се вземат предвид:

- **подходящостта, сбитостта и правилността на тематичния текст**
- **правилната тематична употреба на материала**
- **наличието на нови тематични открития за темата.**

Журитата основно ще търсят:

- тематично знание, показано при подбора на елементите, илюстриращи конкретни тематични подробности, и тяхната взаимовръзка
- подходящостта на съпровождащия текст
- липсата на тематични грешки
- наличието на материал, пряко свързан с темата, като се избягват съмнителни или ненужни гранични елементи
- използването на „изненадващ“ материал, който е тематично подходящ, дори ако връзката му не е видна веднага от самия материал, но чиято подходящост е открита от изложителя.

Тематичното изучаване и проучване се демонстрира чрез използването на налична тематична и филателна литература, каталози, както и всяко лично изследване и изучаване, показани от изложителя.

Тематичното знание ще бъде оценявано, като се вземат предвид:

<u>Основни изисквания</u>

- подходящ, сбит и правилен тематичен текст
- правилна употреба на тематичния материал

<u>Постижения</u>

- тематични подробности в текста и материала
- наличие на нови тематични открития за избраната тема
- „изненадващ“ материал (който не принадлежи към темата, но тематично се вписва в историята).

4.2.2 Филателно знание и свързаните с него лично изучаване и проучване (20 точки)

Филателното знание, личното изучаване и проучване ще бъдат оценявани, като се вземат предвид:

- **пълното съответствие с правилата на пощенската филателия**
- **наличието на възможно най-широк диапазон от пощенско-филателен материал и неговото балансирано използване**
- **подходящостта на пощенските документи**
- **подходящостта и правилността на филателния текст, когато се изисква**
- **наличието на филателни изследвания и свързаното с тях умело използване на важен филателен материал.**

Журитата основно ще търсят:

- наличие на подходящ пощенско-филателен материал с реална филателна значимост
- пълно съответствие с правилата на пощенската филателия, т.е. липса на елементи, неподходящи за колекциониране поради тяхното състояние (напр. изрязани марки или изрязани цели пощенски материали, неправилни максимум картички)
- пощенско-филателни елементи (напр. марки, цели пощенски материали, пробни отпечатъци, художествени произведения), показани изцяло. Изключения са прозорците за анулирания; припокриващи се разновидности на цели пощенски материали, доколкото разновидността е ясно видима; и прозорци за големи елементи.
- наличие и балансирано използване на разнообразни видове филателен материал
- наличие на материал от различни периоди (от предфилателния до съвременния) и от много страни, в рамките на възможностите на избраната тема
- ограничено използване на гранични елементи (както е посочено в раздел 3.1), средно не повече от един на рамка, когато елементът значително подобрява тематичния текст или е единственият начин да бъде илюстриран. Такива елементи трябва да бъдат напълно обосновани като изключения, доказвайки по този начин филателното знание на изложителя. По-голяма гъвкавост може да бъде проявена, ако граничните елементи са част от филателно изследване.

Личното филателно изучаване и проучване се демонстрира чрез наличието на:

- материал, който все още не е изследван за тази тема, или за който е проведено много малко изследване
- филателни изследвания, представящи истински, добре документиран, задълбочен филателен анализ (т.е. такива изследвания не следва да бъдат извинение за показване на натрупване на повече елементи без сериозна филателна основа).

Филателното знание ще бъде оценявано, като се вземат предвид:

Основни изисквания

- пълно съответствие с правилата на пощенската филателия
- подходящост на пощенските документи
- подходящост и правилност на филателния текст, когато е необходимо
- наличие на добър диапазон от пощенско-филателен материал в целия експонат

Постижения

- наличие на възможно най-широк диапазон от пощенско-филателен материал и неговото балансирано използване
- наличие на материал, който все още не е изследван за тази тема, или за който е проведено много малко изследване
- наличие на филателни изследвания и умело използване на важен филателен материал

4.3 Състояние и рядкост (30 точки)

Критериите „Състояние и рядкост“ изискват оценка на качеството на показания материал, съобразено със стандарта на съществуващия материал за избраната тема, рядкостта и относителната трудност на придобиване на подбрания материал.

4.3.1 Рядкост (20 точки)

Рядкостта се основава на обективни критерии, като признатата абсолютна оскъдност и трудност на придобиване.

От съществено значение е разновидностите, пробните отпечатъци и есетата да бъдат по-редки от самото издание, за да се повиши филателното ниво. Същото важи за блокове, ивици и др.

Очевидно е, че елементи, които, въпреки че са много редки, нямат никаква или недостатъчна връзка с темата, не следва да бъдат включвани при оценяването на този критерий.

Журитата основно ще търсят:

- рядкости от филателна значимост с достатъчна връзка с темата
- познати рядкости със специфична значимост за избраната тема
- наличието на разновидности, есета, пробни отпечатъци, ивици и блокове, които са по-редки от самото издание
- оскъдни и необичайни елементи, особено от традиционна филателия, пощенска история и цели пощенски материали
- колко трудно би било дублирането на експоната.

Рядкостта ще бъде оценявана, като се вземат предвид:

Основни изисквания

- обичаен и съвременен материал, плюс необичайни и оскъдни елементи

Постижения

- наличие на редки елементи

4.3.2 Състояние (10 точки)

Състоянието се основава на обичайните общи критерии за оценяване във филателията и е свързано със степента на рядкост на наличните в експоната елементи.

Всички елементи следва да бъдат в най-добро възможно състояние. Състоянието на елементите се оценява, както ако бяха марки: без скъсвания, без липсващи ъгли, без прегъвания, без петна, без липсваща перфорация (ако има такава) и др.

- Състоянието на обичайния материал следва да бъде безупречно.
- Действително достижимото състояние ще варира според страната и периода.
- Изложителите могат да покажат уникален или много рядък материал, който не е в добро състояние, но се предупреждават да не включват други елементи в състояние, което би намалило възприеманото общо състояние на експоната.
- Търговски употребяваните елементи следва да се предпочитат пред тези, произведени за филателни цели.
- Анулиранията следва да бъдат възможно най-ясни, с целия съществен текст пълен, и да позволяват дизайнът на марката, когато е тематично относим, да бъде ясно видим.
- Книжките следва да бъдат представени цели, с марките.
- Ако елемент е бил реставриран или манипулиран, той трябва да бъде описан като такъв.

Състоянието ще бъде оценявано, като се вземат предвид:

Основни изисквания

- обичаен и съвременен материал в отлично качество, плюс всички необичайни елементи в добро качество и редкия материал в средно състояние

Постижения

- рядкости в състояние над средното, до най-доброто възможно качество

4.4 Представяне (5 точки)

Критерият „Представяне“ изисква оценка на:

- **яснотата на представянето**
- **яснотата на текста**
- **цялостния естетически баланс на експоната.**

Начинът на представяне трябва да показва материала по най-добрия начин и балансирано — както на листа, в рамките, така и в целия експонат.

Представянето на експоната се оценява на база на:

- подреждането на елементите и текста на изложбените страници ефективно комуникира историята и подчертава филателния материал по привлекателен и естетичен начин
- общ естетически баланс на рамките и отделните страници
- добро използване на страницата — без прекалено много празно пространство
- описанието е ясно и сбито и относимо към подбрания материал и темата на експоната, като се избягва прекалено много текст на страниците

- фотокопията и сканираните изображения трябва да се различават с минимум 25% по размер от оригинала
- внимателно и спретнато монтиране, напр. големи елементи не следва да бъдат монтирани под ъгъл или странично.

Не се допуска нито предимство, нито недостатък във връзка с това дали текстът е написан на ръка, на пишеща машина или отпечатан. Да се избягват ярко оцветени мастила и цветни страници за албум.

Член 5: Оценяване на експонатите

5.1 Тематичните експонати се оценяват от одобрени специалисти в съответните им области и в съответствие с Раздел V, членове 31–46 от GREX (вж. GREV, член 5.1).

Журитата по тематична филателия трябва да попълват оценъчен формуляр, за да бъдат насочвани към задълбочено и последователно оценяване.

5.2 За тематичните експонати се прилагат следните относителни стойности, за да насочат журито към балансирана оценка (вж. GREV, член 5.3).

1. Обработка	**30**
Заглавие и план	10
Развитие	20
2. Знание, лично изследване и проучване	**35**
Тематично	15
Филателно	20
3. Състояние и рядкост	**30**
Състояние	10
Рядкост	20
4. Представяне	**5**
ОБЩО	**100**

Наличието на фалшифицирани, подправени или реставрирани елементи, които не са ясно обозначени като такива, ще доведе до понижаване на оценката на експоната от журито, съгласно доклада на специалния екип от експерти, назначен за всяка изложба.

Препечатките трябва да бъдат обозначени като такива. Избледнели или нечетливи пощенски печати не следва да бъдат преначертавани върху оригинала; вместо това копие на печата следва да бъде преначертано и показано до оригинала.

Поради това на колекционерите се препоръчва да експертизират всеки съмнителен елемент, преди да го изберат за експоната, а оригиналите на сертификатите следва да бъдат включени зад листа, в същата прозрачна защитна обвивка. В случай че се използва фотокопие, то трябва да бъде заверено от федерацията. Алтернативно, комисарят може да донесе оригиналния сертификат при необходимост. Независимо от начина, по който сертификатът е предоставен, в края на филателния текст, отнасящ се до сертифицирания елемент, следва да бъде поставено съкращението „e“ с получер шрифт (e).

Член 6: Заключителни разпоредби

6.1 В случай на различия в текста, произтичащи от превод, текстът на английски език има предимство.

6.2 Настоящият Специален правилник (SREV) и Насоките са одобрени от Комисията на ФИП по тематична филателия на онлайн заседание на 14 февруари 2026 г. и впоследствие одобрени от Съвета на ФИП на 8 септември 2026 г. Те влизат в сила на 8 септември 2026 г. и се прилагат за изложбите, започващи от 1 януари 2027 г.

Преводът е изготвен от английски език; при разминавания текстът на английски език има предимство.